

Morus czy Machiavelli?

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Interaktywne ćwiczenia multimedialne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

Okres renesansu, obok dynamicznego rozwoju kultury i sztuki, charakteryzowało także pojawienie się nowych idei z zakresu sprawowania władzy czy funkcjonowania państw i społeczeństw. Wśród głównych teoretyków epoki wymieniamy Niccolo Machiavellego [czyt. makjawelego] oraz Tomasza Morusa. Pierwszy z nich stworzył dzieło *Książę*, w którym zawarł wizję ideału władcy oraz opisał sposób, w jaki władca powinien rządzić. Drugi zaś ukazał w swoim dziele *Utopia* wizję idealnego państwa, którego organizacja polityczna i społeczna była oparta na takich fundamentach, jak sprawiedliwość i równość wszystkich mieszkańców.

Już wiesz

Przed zapoznaniem się z e-materiałem należy wiedzieć:

- w jakich okolicznościach doszło do narodzin renesansu;
- czym charakteryzował się renesans w kulturze i sztuce;
- jakie były cechy ustrojów politycznych funkcjonujących w średniowiecznej Europie.

Nauczysz się

- wyjaśniać, jakie idee polityczne zawarli w swoich dziełach Niccolo Machiavelli oraz Tomasz Morus;
- wskazywać cechy charakterystyczne idei politycznych Machiavellego i Morusa,
- oceniać idee polityczne sformułowane przez obu teoretyków.

Film

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DvKKFeJeU>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Interaktywne ćwiczenia multimedialne

Ćwiczenie 1

Zaznacz poprawne zakończenie zdania.

Człowiekiem renesansu nazywamy osobę, która

- ☐ popierała ideę wprowadzenia państwa utopijnego.
- ☐ uzyskała władzę absolutną.
- ☐ posiada wybitne zdolności do sprawowania rządów.
- ☐ jest wszechstronnie uzdolniona i wykształcona.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DWe9rRkr1>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Podsumowanie

1. Niccolo Machiavelli był ekspertem w dziedzinie polityki i twórcą koncepcji politycznej określanej jako makiawelizm.
2. Machiavelli postrzegał państwo jako twór złożony z władcy i podporządkowanych mu jednostek. W swoich rozważaniach koncentrował się na działaniach władcy. Idealem władcy była według niego osoba, która oddaje się służbie własnemu krajowi i dla dobra państwa nie waha się przed żadnym działaniem (cel uświęca środki).
3. Niccolo Machiavelli zawarł swoje myśli w dziele *Księżę*.
4. Drugim wielkim teoretykiem myśli politycznej epoki renesansu był Tomasz Morus. Stworzył on wizję idealnego państwa oraz społeczeństwa, które opisał w dziele *Książeczka zaiste złota i niemniej pożyteczna jak przyjemna o najlepszym ustroju państwa i nieznaney dotąd wyspie Utopii*, znanym szerzej jako *Utopia*.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Niccolo Machiavelli swoje poglądy na temat władzy zawarł w książce <i>Il principe</i> (<i>Księżę</i>).	☐	☐
<i>Książeczka zaiste złota i niemniej pożyteczna...</i> to początek tytułu dzieła Tomasza More'a znanego jako <i>Utopia</i> .	☐	☐
<i>Władca powinien raczej wzbudzać strach niż miłość poddanych</i> - to zdanie zawierające poglądy Tomasza More'a.	☐	☐
Równość wszystkich obywateli oraz brak własności prywatnej to poglądy zawarte w dziele <i>Utopia</i> .	☐	☐
Poglądy More'a oznaczają bardziej praktyczne i realistyczne podejście do natury ludzkiej w porównaniu z poglądami Machiavellego.	☐	☐
Maksyma <i>Cel uświęca środki</i> streszcza poglądy Machiavellego na istotę władzy.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

idea polityczna

zbiór poglądów na temat życia politycznego społeczeństwa obejmujących kwestie władzy w państwie, jego ustroju, organizacji i funkcji, a także zasad współżycia członków społeczeństwa

indeks ksiąg zakazanych

lista dzieł, których nie można było czytać i posiadać bez zezwolenia Kościoła; opracowywana przez władze kościelne; ukazało się 16 oficjalnych edycji indeksu, ostatnia w 1948 roku; od 1966 roku bez znaczenia dyscyplinarno-karnego

makiawelizm

nazwa nadana koncepcji politycznej stworzonej przez Niccolò Machiavellego

polihistor

osoba posiadająca rozległą wiedzę z różnych nauk, człowiek uczony, erudyta

renesans (odrodzenie)

europejski ruch umysłowy i kulturalny, do którego narodzin doszło w XIV w. w Italii; cechował się tryumfem nowego sposobu myślenia, w którym centralne miejsce zajął człowiek i jego możliwości, a także otaczający człowieka świat; renesans trwał do XVI w.

utopia

projekt lub wizja idealnego ustroju politycznego, opierającego się na sprawiedliwości oraz równości wszystkich obywateli

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Morus czy Machiavelli?

Grupa docelowa

szkoła podstawowa, klasa 6

Ogólny cel kształcenia:

Uczeń rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego.

Kształtowane kompetencje ogólne:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- kompetencje informatyczne,
- umiejętność uczenia się.

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczeń:

- wyjaśnia, kim byli Niccolo Machiavelli i Tomasz Morus;
- charakteryzuje poglądy Machiavellego na temat sprawowania władzy;
- ocenia teorię Machiavellego;
- wyjaśnia, czym jest utopia;
- charakteryzuje organizację państwa i społeczeństwa w myśl idei politycznej Morusa;
- ocenia możliwości zaistnienia takiego państwa.

Metody/techniki kształcenia:

- metody programowane: z wykorzystaniem e-podręcznika, z użyciem multimedialnych;
- metody: aktywizujące: dyskusja;
- metody podające: wykład, rozmowa nauczająca.

Formy organizacji pracy

- indywidualna
- zbiorowa
- grupowa

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca:

Czynności organizacyjne. Nauczyciel podaje temat i cel lekcji zgodny z podstawą programową i etapem nauczania.

Nauczyciel prosi uczniów o wymienienie ustrojów politycznych państw europejskich epoki średniowiecza. Następnie wspólnie z uczniami dokonuje ich charakterystyki ze względu na rolę i zakres władzy posiadanej przez władcę oraz na istnienie i znaczenie organów przedstawicielskich poszczególnych warstw społeczeństwa.

.

Faza realizacyjna:

W krótkim wykładzie nauczyciel przypomina okoliczności narodzin renesansu oraz najważniejsze cechy charakteryzujące ten nurt w europejskiej kulturze i sztuce. Jednocześnie zwraca uwagę, że renesans dał także światu dwa interesujące pomysły dotyczące organizacji państwa i społeczeństwa.

Nauczyciel objaśnia, że krótkie powtórzenie z początku zajęć było jednocześnie wstępem do właściwej lekcji, w trakcie której uczniowie w drodze dwuetapowej dyskusji przeanalizują i ocenią mocne i słabe strony tych dwóch idei politycznych, które narodziły się w czasach renesansu.

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i rozdaje instrukcje (zob. komentarz do lekcji).

Instrukcja dla grupy I

Obejrzyjcie uważnie film do słów narratora: „*Nad wszystko inne zważać należy wtedy na to, aby zapewnić jej przetrwanie i uratować jej wolność*”, a następnie przeanalizujcie zebrane materiały. Na ich podstawie przygotujcie argumenty w pierwszym etapie dyskusji, który

w waszym przypadku będzie dotyczył mocnych stron idei stworzonej przez Niccolò Machiavellego, z punktu widzenia władcy i państwa.

Instrukcja dla grupy II

Obejrzyjcie uważnie film do słów narratora *”Nad wszystko inne zważać należy wtedy na to, aby zapewnić jej przetrwanie i uratować jej wolność”*, a następnie przeanalizujcie zebrane materiały. Na ich podstawie przygotujcie argumenty w pierwszym etapie dyskusji, który w waszym przypadku będzie dotyczył słabych stron idei stworzonej przez Niccolò Machiavellego, z punktu widzenia władcy i państwa.

Uczniowie oglądają film, a następnie przygotowują się do dyskusji. Po upływie wyznaczonego czasu nauczyciel daje znak do jej rozpoczęcia. Rolą nauczyciela jest nadzór nad poprawnością merytoryczną formułowanych argumentów oraz czuwanie nad właściwym przebiegiem dyskusji. Uczniowie należący do grup III i IV obserwują dyskusję, starając się zapamiętać jak najwięcej szczegółów.

Po zakończeniu dyskusji uczniowie rozwiązują zadania interaktywne (od nr 1 do nr 4) utrwalające wiadomości zdobyte w trakcie oglądania filmu. Nauczyciel omawia wszystkie zadania, uczniowie podają odpowiedzi.

Instrukcja dla grupy III

Obejrzyjcie uważnie drugą część filmu, a następnie przeanalizujcie zebrane materiały. Na ich podstawie przygotujcie argumenty w drugim etapie dyskusji, który w waszym przypadku będzie dotyczył mocnych stron idei stworzonej przez Tomasza Morusa, z punktu widzenia funkcjonowania państwa i społeczeństwa.

Instrukcja dla grupy IV

Obejrzyjcie uważnie drugą część filmu, a następnie przeanalizujcie zebrane materiały. Na ich podstawie przygotujcie argumenty w drugim etapie dyskusji, który w waszym przypadku będzie dotyczył słabych stron idei stworzonej przez Tomasza Morusa, z punktu widzenia funkcjonowania państwa i społeczeństwa.

Uczniowie oglądają film, a następnie przygotowują się do dyskusji. Po upływie wyznaczonego czasu nauczyciel daje znak do jej rozpoczęcia. Rolą nauczyciela jest nadzór nad poprawnością merytoryczną formułowanych argumentów oraz czuwanie nad właściwym przebiegiem dyskusji. Uczniowie należący do grup I i II obserwują dyskusję, starając się zapamiętać jak najwięcej szczegółów.

Po zakończeniu dyskusji nauczyciel podsumowuje jej wynik, a następnie prosi uczniów o wskazanie, która z grup przygotowała najbardziej merytoryczne argumenty. W dalszej części lekcji uczniowie rozwiązują zadania interaktywne (od nr 5 do nr 10) utrwalające wiadomości zdobyte w trakcie oglądania filmu. Nauczyciel omawia wszystkie zadania, uczniowie podają odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

Nauczyciel zapisuje na tablicy tezę Machiavellego: *Lepiej jest wzbudzać strach niż miłość* i inicjuje krótką rozmowę, w której uczniowie wypowiadają się na temat prawdziwości i skuteczności tezy.

Nauczyciel inicjuje pogadankę w celu omówienia i utrwalenia zagadnień poruszonych w filmie i na zajęciach.

Nauczyciel podsumowuje lekcję, wykorzystując do tego ostatnią stronę *Podsumowanie*, uczniowie formułują wnioski.

Praca domowa

Polskie wersje niemożliwego. Czy dzieło *O naprawie Rzeczypospolitej* autorstwa Andrzeja Frycza Modrzewskiego również miało charakter utopii? Przygotuj krótkie wystąpienie, w którym wyrazisz i uzasadnisz własne stanowisko.

Komentarz do lekcji

Na tydzień przed planowanymi zajęciami nauczyciel poleca uczniom zebrać informacje dotyczące działalności Niccola Machiavellego oraz Tomasza Morusa.

Metryczka

Tytuł

Morus czy Machiavelli?

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego w-materiał się odnosi

Nowy człowiek. Ideał władcy i społeczeństwa

Przedmiot

historia

Etap edukacyjny

szkoła podstawowa

Podstawa programowa

17. Humanizm i renesans. Uczeń:

1) wyjaśnia źródła rozwoju kultury renesansu oraz opisuje jej charakterystyczne cechy;

Nowa podstawa programowa

IX. „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim. Uczeń:

1) rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego; charakteryzuje największe osiągnięcia Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela Santi, Erazma Rotterdamskiego, Mikołaja Kopernika, Galileusza i Jana Gutenberga;

Kompetencje kluczowe:

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006 w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym,
- 5) umiejętność uczenia się,
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie,
- 7) świadomość i ekspresja kulturalna.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczeń:

- porównuje informacje pozyskane z różnych źródeł i formułuje wnioski;
- wyjaśnia znaczenie poznawania przeszłości dla rozumienia świata współczesnego;
- przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko.

Powiązanie z e-podręcznikiem

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/195668/v/latest/t/student-canon/m/tccISPfLQK>

http://www.epodreczniki.pl/reader/c/195668/v/latest/t/student-canon/m/tccISPfLQK#tccISPfLQK_0000002Z